

การดำเนินการทางวินัยลูกจ้างกรุงเทพมหานคร

ความหมายของวินัยลูกจ้าง

วินัยลูกจ้าง หมายถึง การควบคุมความประพฤติของลูกจ้างให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ทางราชการกำหนดให้ลูกจ้างต้องยึดถือหรือปฏิบัติ อีกนัยหนึ่ง หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ลูกจ้างแสดงออกว่าสามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของระเบียบ หลักเกณฑ์ หรือแบบแผนที่ทางราชการกำหนดไว้

ความสำคัญ

วินัยลูกจ้าง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญต่อทั้งต้นสังกัด ผู้บังคับบัญชา และตัวลูกจ้างเอง คือเป็นทั้งเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงานต้นสังกัดของลูกจ้าง เป็นเครื่องมือในการควบคุม ดูแล และสั่งการของผู้บังคับบัญชา และเสมือนเข็มทิศในการปฏิบัติตนของลูกจ้างให้เป็นไปในทิศทางที่ดี อันมีผลต่อความก้าวหน้าในทางราชการของตัวลูกจ้างเอง

กฎหมาย และระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยลูกจ้างกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานครและบุคลากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดดังนี้

มาตรา ๗๙ ผู้ใดเป็นลูกจ้างของกรุงเทพมหานครอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นเป็นลูกจ้างกรุงเทพมหานครตามพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังมิได้กำหนดมาตรฐานการบริหารทรัพยากรบุคคลหรือออกข้อบังคับหรือตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครตามมาตรา ๖๘ให้นำข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยลูกจ้างซึ่งใช้บังคับอยู่เดิมมาใช้บังคับไปพลางก่อน

- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๓ วินัยและการรักษาวินัย
- ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ลูกจ้าง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐
- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยลูกจ้างกรุงเทพมหานคร

- หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ สร ๐๙๐๕/ว. ๔ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๐๙ เรื่อง การสอบสวนพิจารณาโทษข้าราชการ กล่าวคือ การสอบสวนพิจารณาโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องรอผลคดีอาญา

- หนังสือสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๖/๕๓๘๒ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๓ กำหนดให้หน่วยงานรายงานผลการดำเนินการทางวินัยควบคู่ไปกับการดำเนินการทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

- หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๔/๗๑๕ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ กำหนดให้การสอบสวนในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ต้องมีการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ

- หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๔/๓๕๘ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๕ กำหนดการแจ้งคำสั่งลงโทษให้ผู้ถูกลงโทษทราบ

- หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๔/๑๑๘๕ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ กำหนดการอ้างอิงกฎหมายในการออกคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออกลูกจ้างในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง

การสืบสวน

ก. ความหมาย

การสืบสวน คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งกรณีที่จะดำเนินการทางวินัยต่อไป

การสืบสวนเป็นกระบวนการเบื้องต้นก่อนดำเนินการทางวินัย เมื่อมีการกล่าวหาโดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือกรณีที่ผู้บังคับบัญชาผู้เห็นหรือสงสัยว่าลูกจ้างผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยยังไม่มีพยานหลักฐานให้ผู้บังคับบัญชาริบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที (ข้อ ๒๐ แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๓๕)

การสืบสวนเบื้องต้นก่อนดำเนินการทางวินัย เป็นกระบวนการที่ควรกระทำก่อนดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้าง เพราะการดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้างผู้ใดแม้เพียงแต่ตั้งเรื่องกล่าวหาหรือสอบสวนก็มีผลกระทบต่อลูกจ้างผู้นั้นและทางราชการเป็นการส่วนรวมแล้ว กล่าวคือ ลูกจ้างผู้นั้นอาจถูกครหานินทา หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากเพื่อน ลูกจ้างด้วยกัน ตลอดจนสังคมทั่วไปได้ ซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ยิ่งการสอบสวนใช้เวลานาน ๆ ก็ยิ่งจะเสียหายหรือเสียประโยชน์แก่ลูกจ้างผู้ถูกสอบสวนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านความดีความชอบและโอกาสที่จะก้าวหน้า ฉะนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงสมควรผลิผลลามาดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้างผู้ใดไปโดยมิได้สืบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงเสียก่อนว่ากรณีนี้มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่

ข. วิธีการสืบสวน

วิธีการสืบสวนทางวินัยนั้นไม่มีกฎหมายหรือระเบียบการใดกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ฉะนั้น การสืบสวนอาจจะดำเนินการโดยวิธีการอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของเรื่องที่จะทำการสืบสวนว่าควรจะใช้วิธีการอย่างใดจึงจะเหมาะสมที่จะให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น ๆ

การสืบสวนทางวินัย ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจะดำเนินการเองหรือให้ผู้อื่นดำเนินการสืบสวนก็ได้ หรืออาจส่งประเด็นไปให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงช่วยสืบสวนให้ก็ได้

การสืบสวนมี ๒ วิธี คือ

๑. การสืบสวนโดยทางลับ ได้แก่ การสืบสวนที่ดำเนินการไปโดยมิให้ผู้กระทำผิดหรือผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำผิดรู้ตัวถึงเรื่องที่จะทำการสืบสวน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสม เช่น เข้าไปพูดคุยโดยปกติธรรมดา หว่านล้อมให้เขาพูดในประเด็นที่ต้องการทราบ หรือทำที่เป็นเข้าไปศึกษาถึงวิธีการดำเนินการหรือการปฏิบัติงานและขอเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนั้นโดยที่ ผู้นั้นไม่ทันรู้ตัว หรือจะมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์เพื่อที่จะได้รับทราบถึงความเคลื่อนไหวหรือข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ว่ามีแนวโน้มพอที่จะเชื่อได้ว่าใครเป็นผู้กระทำผิดหรือผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่

๒. การสืบสวนโดยเปิดเผย เป็นการหาข้อเท็จจริงโดยวิธีแจ้งหรือแสดงให้ผู้ถูกสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหาทราบถึงประเด็นแห่งความผิดและขอให้เขาชี้แจงแสดงเหตุผลแก่ข้อกล่าวหา โดยปกติผู้สืบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่มีอยู่หรือข้อมูลต่าง ๆ ไว้ก่อนเพื่อจะสะดวกในการจะชี้หรือยืนยันถึงข้อกล่าวหา

กรณีใดจะสมควรสืบสวนโดยเปิดเผยหรือโดยทางลับนั้นย่อมขึ้นอยู่กับเรื่องที่จะสืบสวน ความร้ายแรงแห่งกรณี ตลอดจนความเสียหายและเสียชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ในกรณีที่มีผู้ร้องทุกข์หรือร้องเรียนกล่าวหาโดยอ้างพยานหลักฐานแน่ชัดจะใช้วิธีการสืบสวนโดยเปิดเผยก็ได้ แต่หากเป็นกรณีที่สงสัยว่าจะมีการกระทำผิดหรือมีผู้ร้องเรียนโดยกล่าวหาลอย ๆ หากจะดำเนินการสืบสวนโดยเปิดเผยอาจเป็นการเอิกเกริก ถ้าผู้ถูกกล่าวหามิได้กระทำผิดเลยจะทำให้เขาเสียชื่อเสียง หรือถ้าหากเขากระทำผิดจริงจะเป็นทางให้ผู้กระทำผิดไหวตัวหรือรู้ตัว อาจจะมีการทำลายหลักฐานหรือเสียมสอนพยานให้ใช้ถ้อยคำบิดเบือนได้ จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสืบสวนโดยวิธีลับมิให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือพยานรู้ตัวหรือเตรียมการล่วงหน้าได้ หรือถ้าหากสืบสวนแล้วปรากฏว่าไม่เป็นความจริงตามข้อกล่าวหา ก็จะไม่เสียชื่อเสียงของผู้ถูกกล่าวหา

สำหรับการสืบสวนในกรณีถูกจ้างกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวัน ผู้บังคับบัญชาควรดำเนินการสืบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงก่อนว่าการละทิ้งหน้าที่ราชการของผู้นั้นมีเหตุอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการหรือไม่ ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการสืบสวนด้วยตนเองหรือมอบหมายให้ผู้อื่นไปสืบสวนก็ได้ โดยควรไปที่บ้านพักของลูกจ้างเพื่อสอบถามคำของผู้ที่นั้นให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่มาปฏิบัติงาน ถ้าไปแล้วไม่พบให้สอบถามคำบุคคลภายในบ้านหรือเพื่อนบ้านใกล้เคียงให้ทราบถึงสาเหตุที่ผู้ที่ไม่มาปฏิบัติงาน ในกรณีที่ผู้ที่มีบ้านพักอยู่ต่างจังหวัด ผู้บังคับบัญชาไปสอบถามคำได้ลำบากให้ส่งจดหมายลงทะเบียนเรียกให้ผู้มีบ้านพักมารายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อชี้แจงถึงสาเหตุที่ไม่มาปฏิบัติงาน

สำหรับบัตรสนเท่ห์ไม่ควรรับไว้พิจารณา เว้นแต่รายที่ระบุพยานหลักฐาน กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้งตลอดจนระบุพยานบุคคลแน่นอน จึงควรรับพิจารณาเฉพาะเรื่องเฉพาะราย แต่อย่างไรก็ตามแม้จะระบุพยานหลักฐานแน่นอน ก็ควรจะได้สืบสวนให้ได้ความว่า กรณีมีมูลแล้วจึงจะดำเนินการทางวินัย ไม่ควรที่จะดำเนินการทางวินัยไปโดยมิได้สืบสวนเสียก่อน (หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๐๕.๓/ว ๒๑๒๒ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ประกอบกับหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๖/๑๗๐๘๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๑)

/- การสอบสวน...

การสอบสวนกรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

การสอบสวน หมายถึง กระบวนการดำเนินการทางวินัย เพื่อให้ได้ความจริงอันจะใช้ในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำผิดวินัยอย่างถูกต้องและยุติธรรม กล่าวคือ เป็นการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังหาให้ได้ความจริงและยุติธรรม และเพื่อที่จะพิจารณาว่าถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยจริงหรือไม่ ถ้ากระทำผิดจริงก็จะได้ลงโทษผู้กระทำผิดวินัยนั้น

การสอบสวนวินัยไม่ร้ายแรง หมายถึง การดำเนินการทางวินัยแก่ลูกจ้าง ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย โดยสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษในกรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ตามข้อ ๒๐ แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีจุดประสงค์ที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์เรื่องที่กำลังหาว่าลูกจ้างผู้ถูกกล่าวหาในกรณีใด ตามข้อใดแห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ลูกจ้าง พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งตามข้อบัญญัติดังกล่าวในหมวด ๓ เรื่อง วินัยและการรักษาวินัย นั้น ไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการสอบสวนวินัยลูกจ้างกรณีกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงไว้ จึงให้ดำเนินการตามวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร เช่น จะแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนข้อเท็จจริงก็ได้ ผู้บังคับบัญชาจะสอบสวนเองก็ได้ ที่จะทำได้ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยจริงหรือไม่ อย่างไร ถ้ากระทำผิดและเป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็จะสามารถปรับบทกฎหมายและกำหนดโทษได้